

FILMPRISER PÅ STRIBE

En lang række filmpriser er blevet uddelt, både i Danmark og udlandet, bl.a. Hollywood og Berlin. Få et overblik over, hvem der fik statuetter.

TV-DAGSORDEN FRA ISRAEL

Først var det USA, så Danmark og nu Israel, der leverer nye hotte tv-serier på stribe, som hele verden vil ha' fingrene i.

FRA KUNSTNER TIL LEDER

Der er mange nye udfordringer, både i forhold til ledelse og administration, når man som udøvende kunstner tager springet og bliver leder.

#02 2014

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

HVILKET SPROG SYNGER VI?

BEKYMRING FOR DANSK SOM OPERA-SPROG

KUN FRI OM NATTEN

DAGBOG FRA ET STJERNESKUD

SEKRETARIAT FOR DANSK SKUESPILLERFORBUND OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 8 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. årligt

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59
Mandag-fredag 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard (redaktør),
Katja Holm (ansvarshavende).

Annoncer sendes til: Jette Rydder
jr@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLS Grafisk Hus.
Design: ad-man.dk.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce (170 x 270) 9.000 kr.
Bagsiden (190 x 260 + beskæring) 9.000 kr.
¾ side annonce (170 x 192) 6.500 kr.
½ side annonce (170 x 133) 5.000 kr.
½ side annonce - horisontal (170 x 60) 2.500 kr.
½ side annonce - vertikal (54 x 270) 3.500 kr.
Visitkort-annonce (83 x 58) 700 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)
Medlemsannoncer (83 x 58) 350 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.

Særlige annoncønsker:

Kontakt Jette Rydder - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE

Katja Holm (formand), Kristine M. Brendstrup,
Dorte Hansen Carlsen, Julie Carlsen, Mette
Frank (orlov), Elisabeth Halling, Ole Jacobsen,
Henrik Jandorf, Sofia Karlsson, Rebekka Lund,
Thomas Magnussen, Mette Marckmann, Maj-
Britt Mathiesen, Frederik Meldal Nørgaard, Ulla
Ricklander.
Suppleant: Trine Runge og Christian Damsgaard.

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anna-Katrine Olsen
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen
Chefjurist: Maj Hagstrøm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Jørgen Byrdal Kloch Larsen og
Berit Lassen
Socialkonsulent: Nanna Møller
Omstilling/Sekretær: Hanne Arlund
Kursusekretær: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Regnskabsfører og Filmex: Heidi Holm Madsen
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen

KONTRAKTER TIL FILMEX SENEST 1. JUNI 2014

Husk at indsende dine kontrakter fra 2013 så hurtigt som muligt og inden den 1. juni, hvis de skal med i fordelingen af rettighedspenge i år. Kontrakter fra 2011 og 2012, som du ikke har indsendt tidligere, skal Filmex også have senest 1. juni 2014, hvis de skal med i fordelingen.

Det drejer sig om kontrakter inden for film, tv, radio, dubbing og reklame.

FILM OG TV

Husk samlet honorar, hvis det ikke fremgår af kontrakten.

DUBBING

Husk en opgørelse over, hvad du har tjent på hver produktion, både studiehonorarer og udnyttelseshonorarer. Indsend evt. dine tidsforbrugsopgørelser, der viser hvor mange sessions og timer, du har haft. Vi får automatisk kontrakter/opgørelser fra SDI Media og Camp David, så dem behøver du ikke at indsende.

REKLAME

Kontrakten skal indeholde både studiehonorar, udnyttelseshonorar og evt. antal spots, hvis der er flere. Reklamekontrakter fra SDI Media skal indsendes.

DANMARKS RADIO

Kontrakter fra DR's egenproduktioner skal du ikke sende ind. Vi får oplysningerne fra DR. Vær opmærksom på, at kontrakterne skal være på overenskomstkoderne 10xx til 15xx. Medvirker du i en af DR's enterprise-produktioner, skal du selv sende kontrakter ind.

Send kun kopier: Du skal sende kopier af kontrakterne og selv beholde originalerne.

NemKonto: Filmex afregner via NemKonto. Ønsker du ikke udbetaling på denne måde, så kontakt os.

Vi forventer at udbetale rettighedspenge i starten af november 2014.

HAR DU SPØRGSMÅL TIL FILMEX, SÅ KONTAKT OS PÅ TELEFON 33 24 22 00

DÆKNING AF TAB VIA LØNMODTAGERNES GARANTIFOND

HVIS DIN ARBEJDSGIVER BLIVER ERKLÆRET KONKURS, HAR DU MULIGHED FOR AT FÅ DÆKKET DIT TAB AF LØNMODTAGERNES GARANTIFOND (LG). DANSK SKUESPILLERFORBUND VIL GERNE HJÆLPE DIG MED AT ANMELDE DINE KRAV OVER FOR LG. DA DIT LØNKRAV SKAL ANMELDES TIL LØNMODTAGERNES GARANTIFOND SENEST FIRE UGER EFTER KONKURSDEKRETET ER AFSAGT, ER DET VIGTIGT, AT DU HURTIGST MULIGT KONTAKTER FORBUNDET, HVIS DU STÅR I DEN UHELDIGE SITUATION.

5

#02 2014

8

12

16

JAGTEN VINDER PRISERNE

4

Både til årets uddeling af Robert og Bodil kom Thomas Vinterbergs "Jagten" i fokus med gevinst for "Bedste film". Læs om årets hjemlige prisoverblik – og om prisvinderne fra filmfestivalen i Berlin og Oscaruddelingen i Hollywood.

NYT LAND I FRONT MED TV-SERIER

5

De amerikanske tv-serier "In Treatment" og "Homeland" stammer oprindeligt fra Israel. Udviklingen i israelsk tv er gået stærkt de senere år, og man gætter på, at det skyldes en multikulturel befolkning og den barske baggrundstone af konflikt.

FRAVALG AF DANSK SOM OPERA-SPROG

8

Stadig færre operaer oversættes til dansk, og det bekymrer dele af branchen. Andre mener, at opera på originalsproget er fremtiden. Bliv klogere på holdningerne i debatten.

TI TIMERS SØVN PÅ FEM DAGE

12

Det var en tour de force i netværk, pressebegivenheder og festivitas, da skuespiller Danica Curcic var en af de unge Shooting Stars på Berlin Film Festival. Læs hendes dagbog fra dagene.

NÅR KUNSTNEREN BLIVER LEDER

16

Der er mange udfordringer, når en kunstner sætter sig i lederstolen. Skuespiller og teaterleder Steen Stig Lommer, ser det som en fordel at være skuespiller, og operasanger og teaterleder Merete Sveistrup har fundet ud af, at et godt netværk er altafgørende.

FORSIDEFOTO: Fra forestillingen "Le Grand Macabre" på Det Kongelige Teater. Foto: Per Morten Abrahamsen

EN UD AF TRE I HOLLYWOOD

Aldrig før har tre danske film været nomineret til en Oscar det samme år. For spillefilmen "Jagten" med bl.a. Mads Mikkelsen og den danskproducerede dokumentarfilm "The Act of Killing" glippede det i den hårde konkurrence i Hollywood, da priserne blev uddelt lige op til Scenelivs deadline. Men Anders Walters kortfilm "Helium" med Marijana Jankovic, Casper Crump og Pelle Falk Krusbæk vandt en Oscar i kategorien "Live Action Short".

De store priser gik i år bl.a. til Steve McQueens "12 Years a Slave" for bedste film, Matthew McCornaughey fik prisen for mandlige hovedrolle i "Dallas Buyers Club" og Cate Blanchett for kvindelige hovedrolle i "Blue Jasmine".

Se alle prisvinderne på oscar.go.com.

FILMKVALITETEN STEG I BERLIN

Blandt både danske og internationale filmjournalister og filmkritikere, gik årets høst i Berlin for at være lidt bedre end de senere år. Selv en god film som Yann Demanges' "71", der handler om protestanter og katolikker i Belfast, blev ikke præmieret. Det blev til gengæld både Wes Andersons "The Grand Budapest Hotel", der får dansk premiere 27. marts, og et par film fra Kina.

Publikumsdelen af festivalen blev også en stor succes med et rekordsalg på 330.000 billetter. I Berlinale's børneprogram for unge over 14 år, fik Kristoffer Kiørboes kortfilm "Søn" en såkaldt Special Mention.

Pernille Fischer-Christensens spillefilm "En du elsker" med bl.a. Trine Dyrholm og Michael

Persbrandt blev vist i en specialektion, og den lange udgaver af Lars von Triers "Nymphomaniac" blev vist i hovedprogrammet uden for konkurrence. Skuespiller Danica Curcic var "shooting star" – læs hendes dagbog længere fremme i dette blad – og Trine Dyrholm var en del af dette års jury. Selv om det ikke blev til så mange priser, var dansk film stærkt repræsenteret.

Guldbjørnen gik til "Bai Ri Yan Hou" (Black Coal, Thin Ice) af Diao Yinan, og sølvbjørnen gik til Wes Andersens "The Grand Budapest Hotel".

Se resten af priserne på www.berlinale.de.

SYV GANGE ROBERT TIL JAGTEN

"Jagten" fik hele syv Robert-statuetter, da filmprisen blev uddelt sidst i januar. Den blev bl.a. årets film, Mads Mikkelsen vandt som årets mandlige hovedrolle, og Susse Wold blev honoreret for bedste kvindelige birolle. Thomas Vinterberg modtog en pris både for årets instruktør og for årets manuskript, det sidste sammen med Tobias Lindholm.

Christoffer Boes "Spies & Glistrup" fik fire priser, bl.a. modtog Nicolas Bro prisen for mandlige birolle, Helle Fagralid fik sin første Robert for kvindelige hovedrolle i "Sorg og glæde". Nicolas Winding Refns "Only God Forgives" kunne fejre tre Robert-priser for score, årets sounddesigner og årets fotograf. Superheltefilmen "Antboy" hvor Nicolas Bro også medvirker, modtog både prisen som årets børne- og ungdomsfilm og en Robert for visuelle effekter.

VINTERBERG FREM FOR VON TRIER

For første gang i årtier vandt Lars von Trier ikke en Bodil for bedste film, da han på Bodil-uddeling nummer 67 med "Nymphomaniac" som nomineret måtte se prisen gå til sin dogmebror Thomas Vinterbergs "Jagten".

"Lars skulle måske ikke have hjulpet os fjorten dage i klipningen", sagde en kæk og glad Thomas Vinterberg. Til gengæld vandt Charlotte Gainsbourg sin anden Bodil for sin hovedrolle som Joe i Lars von Triers film. Både Mads Mikkelsen og Susse Wold vandt også Bodil-statuetter for deres skuespillerpræstationer i "Jagten", mens Roland

Møller, der havde fået sin tredje nominering på fire år, vandt for rollen som den rockerrelaterede Bjørn i Michael Noers "Nordvest".

"Kvinden i buret" fik en scenografpris og Charlotte Bruus Christensen fik en fotograf-Bodil for "Jagten", ligesom Jesper Langberg blev hædret med en "Æres-Bodil". Statuetten blev overrakt af hans medspiller i "Kærestebreve" Malene Schwartz. Da hun efter en finurlig bemærkning fra Langberg slog over i rollen som Maude fra "Matador" med replikken "Jeg tror jeg går op og lægger mig", lagde hun salen ned af grin.

Der er rift om de israelske drama-serier i udlandet. Her de tre stjerner fra den originale israelske udgave af "Homeland" – "Hatufim". Fra venstre Assi Cohen, Ishai Golan og Yoram Toledano. Foto: Ronen Akerman

ISRAEL

– EN NY INTERNATIONAL TV-STORMAGT

ISRAELSKE TV-SERIER OG KONCEPTER GÅR DERES SEJRSGANG VERDEN OVER OG BLIVER TIL SERIER SOM FX "HOMELAND" OG "IN TREATMENT". DEN KONSTANTE KONFLIKT OG LANDETS MULTIKULTURELLE BEFOLKNING HAR SKABT GROBUND FOR BOOMET, SIGER EKSPERTER, DER HÅBER FJERNSYNSPROGRAMMER KAN BLIVE EN LIGE SÅ STOR EKSPORTSEKTOR SOM HIGHTECH.

Af Marcus Rubin

■ Sig ordet Israel, og for de fleste danskeres vedkommende toner der nok billeder af stenkastende palæstinensere, ultra-ortodokse jøder og en endeløs konflikt frem på den mentale nethinde.

Men faktisk er der umådeligt mange andre billeder på tv-skærmene rundt om i verden, der – uden at de fleste seere er opmærksomme på det – er udtænkt i den jødiske stat.

For mens konflikterne raser i Mellemøsten, er Israel med sine omkring otte millioner indbyggere i de senere år blevet en veritabel stormagt inden for tv-branchen. Israelske tv-serier og programkoncepter er gået deres sejrsgang verden over, så meget at entusiaster nu taler om, at underholdningsbranchen kan blive landets helt store nye industri.

Mest internationalt kendt er formentlig den amerikanske hitserie "Homeland", der lige har afsluttet sin tredje sæson og er baseret på den israelske serie "Hatufim" (Krigsfanger), men det er kun toppen af isbjerget.

Mindst en halv snes israelske tv-shows og formater er indtil videre blevet internationale hits. Lige fra "La'uf Al Hamilyon" (Hvem bliver stående) – et quizshow, hvor man

ryger gennem gulvet, hvis man svarer forkert, der kører på den amerikanske tv-station NBC – til serien "B'Tipul" der blev til den amerikanske "In Treatment", som kørte tre sæsoner på HBO med Gabriel Byrne i rollen som psykoanalytiker med masser af egne problemer.

Og indtil videre er der ingen tegn på, at succesen er ved at klinge af. Tværtimod.

"Hostages", en ny israelsk dramaserie, var der for nylig så meget rift om, at den efter planen får premiere i amerikansk version i USA, før den overhovedet er blevet produceret i Israel. Konceptet er, at præsidenten skal opereres dagen efter, og at en terrorgruppe kidnapper den kvindelige kirurgs familie og beordrer hende til at sørge for, at præsidenten dør under operationen.

MULTIKULTURELT TESTMARKED

Udviklingen i israelsk tv er gået ekstremt stærkt. Det er kun tyve år siden, at der kun var én statsdrevet kanal, der ikke var kendt for hverken imponerende egenproduktioner eller drama. Så hvordan er det lykkedes Israel at blive en international tv-gigant?

Ifølge Nelly Weber Feld, der er salgsdirektør i Keshet International, det israelske produktionsselskab, der står bag "Homeland" og en række andre succeser, er det en kombination af mange ting.

"Den israelske befolkning er uhyre multikulturel – folk kommer fra hele verden – og det skaber et fremragende testmarked. Israelerne stiller høje krav, så hvis et program eller en serie klarer sig godt her, vil det typisk også klare sig godt andre steder," siger hun.

Samtidigt er den barske tone og konstante konflikt, israelerne er kendt for, efter hendes mening, paradoksalt nok også en styrke.

"Jeg tror, at seerne værdsætter, at vi ikke er bange for at tage kontroversielle og vanskelige temaer og emner op – som andre måske er bange for."

Samtidigt er Israel et utålmodigt samfund, hvor folk hele tiden kræver noget nyt og spændende, og det tvinger ifølge Feld producenterne til at være på stikkerne hele tiden.

"Israel er et meget hurtigt samfund, vi er presset på mange fronter, så vi bliver hele tiden nødt til at være opfindsomme. Og vi har en lang historie som overlever, og som folk der er gode til at finde niches," siger hun og peger på programmet Rising Star, en slags alternativ X-Faktor konkurrence, hvor seerne via en særlig app stemmer live allerede under konkurrenternes optræden.

Rising Star er blevet købt af den amerikanske tv-station ABC, der efter planen begynder at sende det til sommer, og det er også solgt til tv-stationer i blandt andet Frankrig, Rusland, Italien og Tyskland.

DRAMA I BLODET

Også Ishai Golan, en af Israels mest kendte skuespillere og en af stjernerne i "Hatofim" (den israelske "Homeland") tror, at tv-boomet har sine rødder i den generelle israelske situation.

"Jeg tror, at Israel har to vigtige ingredienser, som har hjulpet os i forbindelse med tv. For det første har vi altid været nødt til at være kreative, fordi vi indtil for nylig ikke havde nogen råstoffer og derfor måtte tjene vores penge på opfindsomhed og intelligens", siger Golan, og fortsætter:

"For det andet har vi så at sige drama i blodet. Der er konstant konflikt i og omkring Israel, og det er jo, når alt kommer til alt, det, som er drivkraften i godt drama".

Han sammenligner boomet inden for underholdningsindustrien med hightechindustrien, der også har blomstret i mange år i Israel.

"At sælge tv-serie-koncepter og realityshow-formater minder jo lidt om at sælge software. Man finder på noget smart, som kan komme på formel, og så kan formelen bruges igen og igen," siger han.

Ishai Golan er langt fra den eneste, som sammenligner tv-boomet med Israels blomstrende hightechindustri. Israel er det land uden for USA, der har flest selskaber på teknobørsen NASDAQ i USA og tiltrækker flere penge til start-ups end Tyskland med ti gange så mange indbyggere.

"Der er noget i vores kultur eller rødder, der gør os gode til at skabe succesrige tv-formater. Måske er vi ikke gode til OL eller fodbold, men vi er gode til at fortælle historier. Og hvis vi bruger disse evner, kan vi skabe en stor eksportindustri, der ikke er baseret på det lokale marked. Det er muligt at bruge modellen fra hightech," fortæller Avi Armoza, en anden af Israels fremtrædende tv-producenter i et interview med avisen Haaretz.

"Det er lidt som en start-up. Udbyttet af et succesrigt format kan være alt fra nogle hundredtusinde dollar til en milliard. Udbyttet er baseret på antallet af lande og antallet af sæsoner. Personen, som sælger det, får en kommission (typisk fem procent) for hver episode, der bliver sendt og nogle gange også for spin-offs og gendudsendelser, så potentialet er uendeligt. Se på American Idol, det giver milliarder."

STØTTEN ER ØGET MARKANT

Ligesom hightech boomet har en del af sin forklaring i den israelske hærers fokus på moderne teknik, har staten også spillet en rolle i forbindelse med tv-boomet. I de senere år har Israel øget statsstøtten til film og tv-branchen markant og samtidig indført en regel om, at omkring halvdelen af alle udsendelser skal være produceret lokalt.

"Professionalismen er steget enormt, og selv om pengene stadig er latterlige set med amerikanske øjne, har det gjort en kæmpe forskel. Begge sæsoner af "Hatofim" kostede mindre at lave end det første afsnit af "Homeland", siger Golan.

"Nu er der overskuddet til at prøve nyt og eksperimentere, og det bobler virkelig frem med gode ideer og tanker overalt".

Og succes avler succes.

"De mange gode formater og serier fra Israel har skabt international opmærksomhed i hele branchen. Særligt efter "Homeland" kan man virkelig mærke, at der er fokus på Israel", siger Nelly Weber Feld, salgsdirektøren i Keshet International.

"Jeg kan ikke se nogen grund til at tro, at det vil stoppe – der kommer hele tiden flere og flere gode ideer. For os har succes kun yderligere øget ønsket om at udvikle flere koncepter og serier". ■

Israel stormer frem både inden for tv-fiktion og underholdende tv-formater, bl.a. er programmet Rising Star – en ny version af X-Factor – solgt til tv-stationer i en række andre lande.
Foto: Ronen Akerman

Transformér KUNST/KULTUR

DIPLOMUDDANNELSER

- Formidling af Kunst og Kultur for Børn og Unge
- Ledelse, kunst og kultur

PRAKSISBASERET KUNSTNERISK FORSKNINGSLAB

- 2-årig, gratis udviklingsforløb

Ansøgningsfrist d. 1. juni 2014. www.kvu.dk

Ring og spørg løs

5993 1009

**Scenekunstens
Udviklingscenter**

v.Odsherred Teaterskole

University College
SJÆLLAND

SKAL OPERA SYNGES PÅ DANSK?

Teaterforsker og instruktør Magnus Schneider hører til dem, der kæmper for at flere operaer synges på dansk. Bl.a. har han oversat Monteverdis "Poppæas kroning" til dansk. Her foto af Daniel Carlsson fra, da operaen blev sunget på Københavns Musikteater i 2011. Foto: Björn Ross

GENNEM DE SENESTE TYVE ÅR ER STADIG FÆRRE UDENLANDSKE OPERAER BLEVET OPFØRT I EN DANSK OVERSÆTTELSE. DET VÆKKER BEKYMNING HOS NOGLE, DER FRYGTER, AT PUBLIKUM MISTER DE SUBTILE POINTER I KOMIKKEN OG NUANCER I SKUESPILLET. ANDRE ER MINDRE BEKYMREDE, MEN ANERKENDER BEHOVET FOR STADIG AT SYNGE, HØRE OG SE OPERAER PÅ DANSK.

Af Jacob Wendt Jensen

Tidligere blev opera typisk betragtet mere som teater end som musik. Det har i løbet af de seneste par årtier ændret sig. Den musikalske side af operaen er blevet opprioriteret, og det er gået omvendt med deklamationerne af teksten, vurderer Magnus Schneider, der er ansat på Stockholm Universitet som teaterforsker. Han fremhæver værdien af danske oversættelser af udenlandske operaer, fordi man ellers risikerer at forråde teaterelementerne i fremførelsen. Han arbejder også som instruktør, og for nylig har Schneider for eksempel oversat Monteverdis "Poppæas kroning" til dansk.

"Der er meget store fordele ved det, når en opera opføres på dansk herhjemme. Dels forstår publikum nuancerne i sproget bedre, end hvis der synges på italiensk, tysk eller russisk. Men de danske eller nordiske operasangere forstår jo også det, de synger, bedre, når det er på deres eget sprog. Der kommer en anden farve og karakter ind i billedet, og sangerne mærker, at publikum forstår teksten bedre, end når de skal læse dem på en tekst, der ruller på en tekstmaskine oppe over scenen. Det direkte forståelige sprog skaber en helt anden energi i rummet, hvor publikum falder ind med det samme, og oplevelsen af kvalitet bliver større for alle involverede," siger Magnus Schneider.

Teaterforskeren har et forslag til, hvordan vi kan komme et stykke tilbage imod at få flere operaer vist på dansk.

"Der er for eksempel mulighed for at tænke alternativt tilbage mod det danske sprog, når vi taler om barokoperaer. Dels oversætter man sjældent den slags, og dels er der et

"Poppæas kroning" med bl.a. Christian Damsgaard, Stine Elbæk og Elisabeth Holmertz
Foto: Björn Ross

stort ukendt og frisk repertoire at tage af. For nylig talte jeg med en italiensk musikprofessor, der bakker mig op i den her problematik. De forstår det bedre i Italien, da de kender til detaljerne i deres egne operaer. De vil gerne have dem oversat, så også et udenlandsk publikum får alle detaljerne med," siger Magnus Schneider.

DET INTELLEKTUELLE NIVEAU DALER

Ofte spiller man flere danske operaer og operaer på dansk på landets lidt mindre operascener. På Den Jyske Opera og Det Kongelige Teater oversætter man i dag som hovedregel ikke udenlandske operaer. Magnus Schneider mener, at man bør vælge sproget fra opera til opera.

Forestillingen "Le Grand Macabre", med bl.a. Ketil Haugaas, Hanne Fischer, Randi Stene, Rudi Sisseck og Simon Schelling, synges her i foråret på dansk på Det Kongelige Teater. Ifølge Gert Henning-Jensen, som også medvirker, var det komponistens eget ønske.
Foto Per Morten Abrahamsen

Gert Henning-Jensen Foto: Miklos Szabo

"Det er klart, at hvis en opera kræver verdenssolister, må man gå den vej, men man kan i mange andre tilfælde vælge at gå den danske vej. "Tryllefløjten" synges stadig ofte på dansk, og det er måske en af de sidste bastioner, når det gælder de store udenlandske operaer."

Hvad kan konsekvensen af udviklingen blive på sigt?

"Bevidstheden, om at opera dybest set er teater, risikerer at forsvinde. Sangerne bliver stadig mindre sprogligt bevidste. De vil gerne udtale ordene korrekt, men selve scenesproget kan risikere at dø. Det intellektuelle niveau bliver rent sprogligt lavere og mere statisk. Risikoen er, at opera i sidste ende bliver en slags ballet, hvor sproget er ligegyldigt, og det har aldrig været meningen," siger Schneider.

Han medgiver dog, at der kan være visse forhindringer i at oversætte udenlandske operaer til dansk:

"Det er generelt sværere at oversætte en opera end et skuespil. Trykket på ordene skal ligge på det rigtige sted i forhold til musikken, og ikke mange oversættere er dygtige nok i den retning. Mange af oversættelserne gennem tiden har været noget uldne i kanten. Ubehjælpelige tekster har sikkert tidligere skræmt en del af publikum væk på grund af omvendte ordstillinger og kryptiske rim."

SÅ SELV BØRN FORSTÅR DET

Operasanger Gert Henning-Jensen har sunget på Det Kongelige Teater siden 1990'erne, så han er velbevandret i både at synge på dansk og mange andre sprog. Blandt andet har

han sunget "Barberen i Sevilla" på både originalsproget og på dansk. Da han sang et parti i Prokofievs "Kærligheden til de tre appelsiner", som Flemming Flindt satte i scene, fik Gert Henning-Jensen kontant afregning.

"Selv om han kom fra balletten, der er ordløs, var Flindt meget opsat på, at det skulle være en talenær opera. Til premieren står jeg på et tidspunkt ude i en ørken med appelsiner og skal redde nogle prinsesser. Det lykkes ikke med den første prinsesse, og hun falder om, og her spørger jeg så "om hun er død?" Fra et barn i salen kommer der et spontant "ja!", og det havde der ikke gjort, hvis jeg havde sunget på fransk. Langt flere blandt publikum kommer dybere ind i handlingen, hvis replikkerne er på deres eget sprog."

I foråret synger Gert Henning-Jensen "Le Grand Macabre" af Györgi Ligeti i en dansk oversættelse, selv om den også findes på både engelsk og tysk. Det er ifølge ham efter komponistens eget ønske, at der synges på dansk.

GLÆDER SIG TIL CARL NIELSEN

Nogle operaer egner sig rigtig godt til at blive opført på originalsproget, og andre, der er mere fortællende og skøre og morsomme, bør man overveje at oversætte til dansk, mener den kongelige operasanger, der understreger, at skuespillerdelen af en opera altid er vigtig.

"Hvis musikken, sangen og skuespillet går op i en højere enhed, kan vi opnå det sublime. Det er nemlig også sådan, at synger man på et sprog, som publikum ikke forstår

Wagners "Den flyvende hollænder" har netop kunnet ses i Operaen på Det Kongelige Teater med bl.a. Johan Reuter og Orla Boylan. Operaen blev sunget på tysk med danske overtekster.
Foto: Per Morten Abrahamsen

direkte, så har de endnu mere brug for godt skuespil, der fremhæver historien. Når vi synger på et fremmedsprog, skal vi ikke alene forstå essensen af det, vi synger, men vi skal forstå betydningen ord for ord. Det vil simpelthen virke helt malplaceret at lægge trykket på for eksempel et knap så vigtigt ord som "at", siger han og fortsætter:

"Derfor arbejder vi med sprogcoaches, og i den forbindelse må jeg sige, at den slags gør vi meget grundigt i Danmark, i forhold til noget af det, som jeg har oplevet i udlandet."

Gert Henning-Jensen glæder sig til 2015 – 150-året for Carl Nielsens fødsel. På den baggrund venter både "Saul og David" og "Maskarade" forude – skrevet på dansk og sunget på dansk.

PINGPONG ER DEJLIGT

Lise-Lotte Nielsen har sunget på dansk i årtier på Det Kongelige Teater. Også i 1980'erne og 1990'erne – men derefter ændrede teatret praksis, da Elaine Padmore fra England blev operachef, fortæller hun.

"I min tid sang vi det meste på dansk på nær måske lige de store operaer af Strauss og Wagner. Når du synger på dansk, får du kontant afregning fra salen. En vittighed i for eksempel "Barberen i Sevilla" vil gå rent ind med det samme, i modsætning til hvis publikum skal læse ordene på en skærm. Så vil de reagere med at grine enten før replikken er afleveret eller bagefter, og de går måske på den baggrund glip af noget andet spændende, der sker på scenen samtidig. Det gælder især i operaer, som fx 'Figaros Bryllup', hvor der er mange recitativer. Her kan du jo bedre selv styre din timing, fordi du ikke er bundet af at skulle følge en dirigent og et helt orkester. Du kan få og give kontant afregning," siger Lise-Lotte Nielsen og fortsætter:

"Der er ikke noget så dejligt, som når der opstår den slags ping-pong mellem publikum og sangere. Så kommer der liv i salen. Kontant afregning skaber vibrationer, der gør, at både oplevelsen for publikum bliver bedre, og spillet

på scenen løfter sig," siger operasangeren, der i dag stadig synger rundt omkring på landets scener, selv om hun ikke længere er fast tilknyttet Det Kongelige Teater.

Hun glæder sig til igen at få lejlighed til at synge opera på dansk i foråret på Hofteatret i barokoperaen "Gli Amori d'Apollo e di Dafne" i en helt ny oversættelse fra italiensk til dansk.

Lise-Lotte Nielsen peger også på, at det handler om at bevare det danske sprog og det særlige, det er, at synge på dansk.

"Vi får lov til at synge ord, som vi ikke bruger i det daglige talesprog, og som risikerer at forsvinde, hvis ikke vi bruger dem." ■

DANSK ELLER EJ – IGENNEM HISTORIEN

Helt frem til 1980'erne og 1990'erne har man ofte ladet udenlandske operaer synge i danske oversættelser i Danmark. Årsagen var, at opera typisk blev betragtet som en form for teater snarere end som musik, og derfor syntes man ikke særligt ofte, at det gav mening at synge på originalsproget.

De seneste årtier har der dog været en stigende tendens i retning af, at man mere og mere opfatter opera som en musikform frem for en teaterform. Opfattelsen har ændret sig gennem 1900-tallet i takt med, at den musikalske side af tingene i koncertsalene er blevet opprioriteret, og at vi har fået mulighed for at lytte til operamusik på lp-plader og senere på cd. I samme periode er der sket en udvikling rent akademisk, når det gælder forskning i musik og partiturer.

Kilde: Magnus Schneider

FEM SPØRGSMÅL TIL KASPER HOLTEN

ORIGINALSPROG ER FREMTIDEN

SIDEN 2011 HAR KASPER HOLTEN VÆRET OPERACHEF I ROYAL OPERA HOUSE I LONDON. FØR VAR HAN OPERACHEF I KØBENHAVN, OG HAN HAR INSTRUERET OVER HELE VERDEN. HAN MENER, AT TENDENSEN MED AT SYNGE MERE PÅ ORIGINALSPROGET VIL FORTSÆTTE – MED VISSE UNDTAGELSER.

Foto: Sim Caneth-Clarke

Hvad er fordele og ulemper ved en dansk oversættelse?

Fordelene ved at synge på dansk er naturligvis den umiddelbare forståelse af sproget hos både medvirkende og publikum. De fleste komponister har forestillet sig, at teksten ville blive umiddelbart forstået af publikum.

Når man synger på et sprog, som publikum ikke forstår, mister man en del af den umiddelbare kommunikation, som opera kan og bør være.

Omvendt er udfordringen naturligvis den, at det ofte er svært at forstå alt, hvad der bliver sunget på dansk. Uanset hvor meget man arbejder på tekstforståelighed, er det efter min erfaring så godt som umuligt at opnå 100 procents forståelse. Det kan som publikum sågar få en til at "give op" og standse med rigtigt at lytte efter, fordi man bruger for meget energi på at prøve at høre, hvad der bliver sunget. Det gør det sværere at opleve alle de elementer, en forestilling består af. Opera er skrevet på en måde, så det nærmest er umuligt at opnå en fuld tekstforståelighed, uden at det går ud over andre elementer. Derudover lever vi i en globaliseret tidsalder, og at synge på dansk kan måske fremme en umiddelbar forståelse hos et dansk-talende publikum, men gør oplevelsen ringere for tilreisende gæster.

Hvad er fordele og ulemper ved en opera i originaludgaven?

At se en opera på originalsproget betyder naturligvis, at man oplever den lyd, komponisten forestillede sig. Han har skrevet sin musik til en bestemt tekst, og hvis man bryder den op ved at oversætte teksten, ændrer man udtrykket. Derudover kan der være forskellige lyde på forskellige sprog, og oplevelsen af at høre en opera sunget på dansk, kan derfor være væsensforskellig fra selve lyden af at høre den sunget på italiensk eller tysk.

Ulempen er dels, at den umiddelbare kommunikation mellem scene og publikum forsvinder, og dels at det bliver et stort ansvar for sangeren at være sig nøjagtigt bevidst om betydningen af hvert enkelt ord. Det kan være fristende for sangere at indlære lyden af et sprog med kun en overfladisk forståelse af betydningen, både af det de selv synger, og det andre omkring dem synger. Så det er meget vigtigt at være bevidst om, at sangerne forstår, hvad der synges i dybden.

Hvordan ser du på, at stadig mere synses på originalsproget?

Jeg tror, det er en både naturlig og rigtig udvikling. Dels betyder globaliseringen at gode sangere kan synge de samme roller i forskellige lande, fordi man overalt synger på originalsproget. Det giver mening både for sangere, operahuse og publikum, at sangere kan udveksles på tværs af landegrænser. Det betyder også for et dansk publikum, at vi kan komme til at høre gode udenlandske sangere i større omfang.

Men først og fremmest skyldes det opfindelsen af overtekster. Det har betydet en revolution i kvaliteten af publikums oplevelse af opera. Jeg vil vove den påstand, at publikum førhen ofte kun forstod en del af det, der blev sunget, selv om der blev sunget på dansk. Men med overtekster får vi det bedste af næsten alle verdener: Publikum forstår handlingen, og forestillingen bliver tilgængelig for et nyt, interesseret publikum, der ikke har behovet studere på forhånd, men kan opleve spontant. Og de kan opleve operaen med den lyd, som komponisten havde i tankerne. Men det er også klart, at det stiller krav til, at sangerne påtager sig at forstå, hvad de og de andre sangere synger.

Hvordan tror du udviklingen bliver fremover?

Der vil fortsat være enkelte værker – som har talt dialog, eller som er komedier – hvor man vælger at synge på dansk. Og der vil være særlige scener eller sammenhænge, hvor det giver mening at synge på dansk. Men grundlæggende er der ingen tvivl om, at kombinationen af overtekster og originalsprog er fremtiden.

Nogle er bange for at skuespillerdelen bliver mindre stærk – deler du den bekymring?

Konkurrencen for operasangere er stor i dag, og netop fordi man synger på originalsprog, skal sangere konkurrere ikke bare med andre danske sangere, men med sangere fra hele verden. Det betyder, at de ikke blot kan dyrke deres stemmer, men at de er nødt til at være gode scenisk også, og det alene betyder, at det sceniske bliver styrket. Desuden lever vi i en tid, hvor publikum bliver mere og mere visuelt orienteret, så jeg er ikke spor bekymret for, at det dramatiske element vil blive svækket – tværtimod.

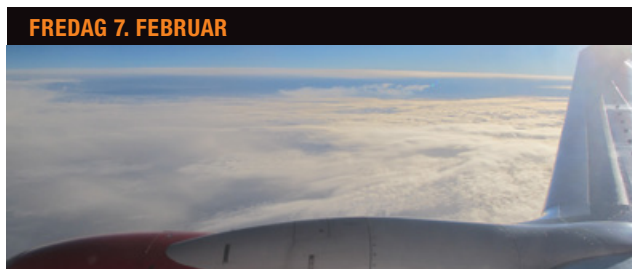

KUN FRI OM NATTEN

DET BLEV TRE HEKTISKE DØGN I BERLIN, DA DANICA CURCIC VAR BLANDT FESTIVALENS SHOOTING STARS. SCENLIV FIK LOV AT BEARBEJDE HENDES DAGBOGSNOTATER TIL EN ARTIKEL OM NETWORKNING BLANDT INTERNATIONALE CASTERE OG SLALOMLØB MELLEM CHAMPAGNEFLASKER – OG HVORDAN DET ER PLUDSELIG AT SKULLE VÆRE AMBASSADØR FOR DANSK FILM.

Dagbog af Danica Curcic. Bearbejdet af Jacob Wendt Jensen

FREDAG 7. FEBRUAR

I flyet på vej til Berlin møder jeg en masse folk fra Det Danske Filminstitut. Det føles som om, flyet er helt fyldt med danske filmfolk. Jeg begynder straks at tale med damen i sædet ved siden af på grund af min snigende flyskræk. Det viser sig, at hun er en af dem, der var med til at vælge mig som Shooting Star. Dejligt at kunne takke hende personligt for den store ære.

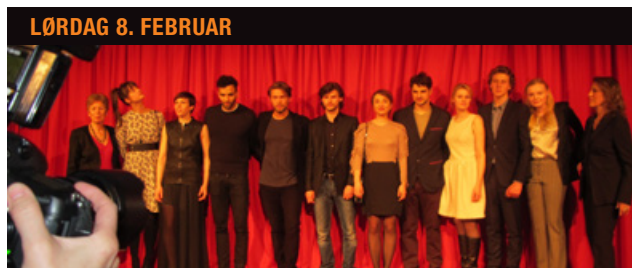
I lufthavnen bliver jeg hentet af en lille mand i jakkesæt. Han kører mig hele vejen til centrum i Berlin i en rød Audi. Der er simpelthen chauffør til Shooting Stars. Vildt! Da jeg ankommer til hotelværelset er det fyldt med sponsorgaver som for eksempel anti-aging creme, hårspray og deodorant – prøver de at fortælle mig noget? Næsten inden jeg når at stille kufferten, banker det på døren, og ind kommer endnu en stor æske chokolade.

Vi skal direkte over til Den Danske Ambassade, hvor det viser sig, at jeg er en slags "æresgæst". Den danske ambassadør og diverse politikere er på besøg ligesom mange fra Det Danske Filminstitut. Jeg bliver helt overvældet og taknemmelig. Der bliver talt om dansk films fremtid i ind- og udland, og jeg suger til mig. Overvældende pludseligt at mærke, at jeg kommer som repræsentant for dansk film, men det gør mig samtidig meget stolt.

Om aftenen er der introduktionsmøde, og jeg møder endelig de andre Shooting Stars og folk fra European Film Promotion, der står bag initiativet. Vi får fingermad ved bordet, for man ved ikke, hvornår der bliver tid til at spise næste gang i det meget tætpakkede program. Det er bare med at spise, når man kan! Dejligt at få et indtryk af de andre i gruppen, for det er fandeme en gave at få lov til at opleve det her sammen. Der er en dejlig åbenhed og interesse for hinanden. Også dejligt at have min gode ven Jakob Oftebro med. Han er norsk Shooting Star og er uddannet i Danmark. Og sjovt at møde den serbiske Shooting Star Nikola Rakocevic og få talt lidt serbisk.

På vej til toilettet møder jeg to ældre tyske mænd og en kvinde, der vil mig et eller andet. Pludselig tager de nogle fotos af mig op af tasken, som de vil have mig til at underskrive. "Fur Thomas und Ingrid", og det bliver min første autografoplevelse. Jeg forstår det slet ikke. Hvorfra kommer de billeder? Bagefter tog vi alle ud til "Meet the Danes" fest, hvor vi fik danset spændingen og nervøsiteten væk.

LØRDAG 8. FEBRUAR

Efter midnat er det eneste tidspunkt, hvor man kan nå at lære de andre at kende, så det blev kun til godt og vel tre timers søvn. Klokken 8.15 skulle vi igen være på plads i en

Alle fotos er Danicas egne snapshots fra Berlin.

kæmpe lejlighed for at prøve sminke og gallatøj. Vi skal have taget billeder til et modemagasin hele dagen. Det gik strålende de første timer, men efter klokken 13 gik vi alle lidt sukkerkolde.

Vi har lige en time til at slappe af på hotellet og gøre os fine til stor reception, hvor vi skal møde juryen. Helt fantastisk at møde dem og høre om deres tanker. Til receptionen er der mænd, som går rundt og deler American Spirit-cigaretter ud og små askebægere. Vildt. Det minder mig om Balkan og ikke Berlin. Vi skal videre til Tesiro Lounge, der ejes af smykkefirmaet, som sponsorerer Shooting Stars-even-ten. Her møder vi castere fra hele verden, så det er svært at koncentrere sig om sushi og risengrød, der serveres i en lille boks med champagne, som der hele tiden står overalt. Jeg prøver at slappe så meget af, som jeg kan.

En masse kinesere vil tage billeder med os. Vi får alle – også mændene – en fantastisk flot halskæde af hovedmanden bag Tesiro. Vi skal have taget billeder med gaven på. Bagmanden prøver at hive sine døtre med ind på billedet. Og vi smiler.

SØNDAG 9. FEBRUAR

Det blev kun til knap tre timers søvn natten til søndag af de samme grunde som sidste nat! Søndag er en vigtig dag.

Vi skal møde tidligt til morgenmad med casterne. Morgenmad er nu et vidt begreb, for det er mere et møde med casterne, hvor der ikke er tid til at spise. Vi sidder ved hver vores bord, og så kan casterne gå rundt og hilse på. Jeg har en mappe med til alle, hvor der er filmklip med mig, fotos og andre oplysninger. Jeg tror aldrig, jeg har talt så meget som den dag, for der er i hundredevis af castere. Jeg skal bare sige "I'm from Denmark", og så kommer der bemærkninger a la "Ohhh, I love 'Borgen' and 'The Killing'" og mere i den stil. Man kan virkelig mærke, hvor meget de danske tv-serier hiter i udlandet. Andre gange bliver man spurgt, om man kan fransk, og da svaret var nej, bliver samtalen kort. Heldigvis kan jeg en del sprog, som de andre Shooting Stars, så der var rig mulighed for at tale med diverse castere.

En af casterne fra England går rundt i "Borgen"-jakke. Jeg kan ikke lade være med at grine og kommentere det. Hun har simpelthen bestilt en jakke hjem, så alle kan se, at hun har været med på tv-serien! Man føler sig meget kigget på, og til sidst bliver man meget træt af sin egen stemme. Og lige bagefter er der pressemøde med os og flere hundreder af journalister fra hele Europa. I alt varer presseræset 14 timer, og der er kun tid til en enkelt kop kaffe. Alligevel føler jeg mig helt "koffeinhøj" bagefter af bare at tale om mig selv. Det gør vi alle sammen. Det er nu alligevel meget fedt at få lov til at italesætte ens indtryk og ens eget arbejde. Jeg talte også med den serbiske presse, og næste dag fik jeg sms'er fra familien i Beograd.

Da vi blev kørt til hotellet bagefter, var der dyb stilhed i bilen. Ingen af os kunne sige et ord mere. Vi sad bare og smilede til hinanden. En prøvede at nynne, men kun få havde energi til at nynne med. Andre sov. Til Trust Nordisks fest om aftenen dansede vi til den lyse morgen.

MANDAG 10. FEBRUAR

Jeg fik sovet hele tre og en halv time før den store prisoverrækkelsesdag. Vi blev kørt til den røde løber allerede ved 17-tiden, i hver vores lille røde Audi. Det var så sjovt. Vi holdt parkeret lige om hjørnet fra den røde løber, for så at blive kørt fem meter i bilen og stige ud af den, som kom man langvejs fra. Det var en overvældende begivenhed. Prisuddelingen var inden premieren på den norske film "Kraftidioten" med Stellan Skarsgård, der i øvrigt var en virkelig fin sort komedie.

Vi stod alle backstage og var helt spændte, inden vi hørte hver vores navn blive kaldt, og så var det bare ud og få prisen af selveste Stellan Skarsgård og Bruno Ganz. Inklusive det akavede øjeblik, hvor man ikke ved, om man skal give et knus eller kindkys. Og om det så er to kindkys eller tre. Det var tre, viste det sig. Jeg tænkte bare: "Ikke falde i din kjole... ikke falde i din kjole". Bagefter sad jeg helt stille i mørket og nød filmen. Og senere var det bare af med kjolerne og på med dansetøjet og ud til afslutningsfesten. Og bare give slip nu da programmet var forbi.

TIRSDAG 11. FEBRUAR

Efter en times søvn sidder jeg i lufthavnen og forsøger at få lidt skik på de mange indtryk af folk, jeg har mødt, og tænker over, hvor heldig jeg generelt har været, og hvor

overrasket jeg blev, da jeg blev udvalgt til at være en Shooting Star. På forhånd havde jeg talt med både Mikkel Boe Følsgaard og Pilou Asbæk, der også har været i Berlin på den her måde. Deres råd om at slappe af og bare være i det, fordi man jo er inviteret, var brugbare. Men helt forberede sig på den slags kan man nok ikke. Det har godt nok været nogle dage, som jeg aldrig vil glemme, og jeg har fået mange forskellige venner, bekendte og kontakter. Og jeg har mistet stemmen.

DANICA CURCIC er født i Beograd i 1985 og kom til København som etårig. Hun har en bachelor i Film og Medievidenskab og er siden uddannet fra Den Danske Skuespillerskole i sommeren 2012. Hun har netop været det danske bud på en Shooting Star på filmfestivalen i Berlin. Allerede på få år har Danica været med i flere stykker på Det Kongelige Teater og skal snart spille med i "Pigen med paraplyerne" på Betty Nansen Teatret. Hun har også medvirket i flere film og tv-serier. Tre af dem har endnu ikke haft premiere.

- Fasandræberne (2014), af Mikkel Nørgaard
- premiere i oktober
- Stille hjerte (2014), af Bille August
- premiere i september
- Lev stærkt (2014), af Christian E. Christiansen
- premiere i juni
- Broen, sæson 2 (2013)
- Over kanten (2012)
- Den som dræber, tv-serie (2011)

MINDEORD

Til Minde om Annalis Rosa Katrine Frederiksen, der sov stille ind den 23. januar 2014

KÆRE ROSA

Meget kan man sige om dig, men en ting er helt sikker: Du var en fighter ud over det sædvanlige. Og du gik altid direkte efter dine drømme. Der var ikke langt fra tanke til handling.

Du havde dit eget teater, var dit eget pr-bureau, og havde din egen soloforestilling, som du hver jul rejste rundt i landet med til glæde for en masse børn. Resten af året instruerede og skrev du forestillinger, som du brugte i dramaundervisningen i de større klasser på de skoler, som du var tilknyttet. I de senere år kunne vi også glæde os over at se dig i roller i film og på tv. I alt hvad du foretog dig skabte du nærvær og varme.

Du kunne selvfølgelig ikke begrænse dig til kun at være skuespiller. Du havde også en universitetsgrad i dramaturgi, som du brugte som forfatter, som instruktør og som censor i drama på pædagoguddannelserne på University College. Og så var du projektmager og igangsætter. Du var rigtig god til at sætte dig ind i alskens regler og love, til stor glæde og gavn for alle os, som med jævne mellemrum opsøgte dig, når vi var på vej ud i noget, vi ikke helt kunne overskue. Eller når vi bare havde brug for et godt råd. Du stod parat hver gang, med vejledning, gode ideer og kontakter. Man kunne altid komme til Rosa.

Du var modig og turde åbne munden, der hvor andre tier. Uden omsvøb kunne du kaste ærlige velmente ord lige i hovedet på os, du kendte. En åbenmundethed, der sammen med en god portion charme kunne få ting til at ske. Du gav aldrig op; kæmpede videre, der hvor vi andre gav slip. En ildhu som kom til udtryk i dit virke i partiet SF, i DSF's ligestillingsudvalg og som en af de skuespillere, som for 15 år siden startede skuespiller.dk. I alle sammenhænge var du konstruktiv, skarpsindig og reflekteret.

Som en ægte "first mover" var barren høj for, hvad du turde kastede dig ud i. Godt hjulpet på vej af en nærmest ustopkelig fandenivoldskhed, som kunne bryde mure af modstand ned.

En mur kunne du dog ikke forcere: kræftens. Et af branches store livstykke er taget fra os. Kære Rosa: Vi er mange, der kommer til at savne dig.

Nonny Sand, Anne Kurtzweil, Inge Sperling og Trine Runge

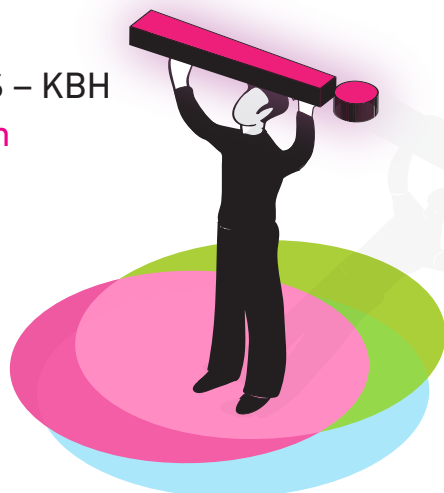
VIL DU VIDEREUDVIKLE DINE KUNSTNERISKE JOBMULIGHEDER?

- KREATIV IVÆRKSÆTTER / 6 UGERS KURSUS – KBH
Start din egen kreative virksomhed
- RADIOFABRIKKEN / 6 UGERS KURSUS – KBH
Lær at lave radio med kunstnerisk indhold
- KUNSTNERISK KONSULENT / 6 UGERS KURSUS – KBH
Skab koncepter og find dine kunder
- FREELANCEKUNSTNER / 12 UGERS KURSUS – KBH
Optimér din jobmodel med kunsten i centrum

Kurserne er for erfarne, dimittender, aktuelt ledige og selvbetalere

Tjek artlab.dk eller kontakt Grethe Søndergaard på 70 22 15 25 / gs@dmf.dk

artlab

LEDEREN SKAL GÅ BAGERST ... IKKE FORREST

HVORDAN KLARER MAN OVERGANGEN FRA AT VÆRE KUNSTNER TIL AT VÆRE LEDER? IFØLGE REKTOR PÅ SCENEKUNSTENS UDVIKLINGSCENTER OG MANDEN BAG KUNST- OG KULTURLEDERUDDANNELSEN, MARTIN ELUNG, HAR SCENEKUNSTNERE DEN FORDEL, AT DE KAN BRUGE TALENTET FOR ROLLESKIFT. MEN EGOET OG FRYGTEN FOR TEORI KAN STÅ I VEJEN.

Af Danni Travn

■ Væk fra scenen, af med kostumet, på med civile klæder og ind i et kontor. At ændre jobtitel fra udøvende kunstner til leder er en radikal forandring, som en del scenekunstnere oplever gennem karrieren. En slags sceneskifte med helt særlige udfordringer. Det kender Martin Elung, rektor ved Scenekunstens Udviklingscenter ved Odsherred Teaterskole, alt til. Og han ser den langt fra som gnidningsfri. Men udgangspunktet er godt, fordi scenekunstnere er udstyret med brugbare redskaber.

"I mange erhvervsgrupper bliver man forvirret over at skifte roller, fordi man ikke er trænet i det, og det giver en følelse af at miste sig selv. Men skuespillere, sangere, dansere og så videre arbejder med at skifte position hele tiden. Derfor har man en naturlig faglig forståelse for, at man kan skifte rolle og alligevel bevare sin personlige kerne. Og det oplever vi også på uddannelsen, for mange får en stor aha-oplevelse, når de kigger på teorien og tænker: "Det er jo sådan, jeg altid har arbejdet", siger han.

FRA ENER TIL LEDER

Den største udfordring ligger et helt andet sted, mener Martin Elung, nemlig i forestillingen om, hvordan en leder skal agere. I idéen om, at lederen skal løbe i spidsen og vide præcis, hvor man løber hen. Den forestilling kan blive forstærket af kulturlivets egen tradition for at fremhæve kunstnere som særligt udvalgte talenter. Som enere.

"Hvis du ikke arbejder med dit lederskab, risikerer du at ende som den måske empatiske, men diktatoriske leder. Lederen kan inspirere og facilitere samarbejde, men lederen kan og skal ikke vide alt. Den tidligere forståelse af ledelse betød, at man kunne sidde øverst i sin organisation, og så kunne man råbe ned i siloen og forvente, at der blev pareret ordre. Men strategi, som er udviklet fra toppen, har ingen

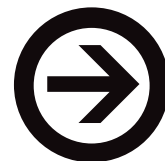
effekt. En stor del af ledelse i dag handler om at udvikle kommunikationen med sine medarbejdere, og det er et kon-
tinerligt projekt. Lederens opgave er at gå bagerst, sikre at alle er med og finde den rette vej i dialog med medarbejderne," siger Martin Elung.

Overgangen fra ener til et redskab for fællesskabet kræver ofte en revurdering af kunstnerens forestilling om sig selv. Og den revurdering er et af fokusområderne på Scenekunstens Udviklingscenters diplomuddannelse i ledelse, siger Martin Elung.

"Hvad er det for et narrativ, jeg har skabt om mig selv? Kan jeg tillade, at andre bidrager til at udvikle min selvfor-

Udøvende kunstnere har en naturlig faglig forståelse for, at man kan skifte rolle og stadig bevare sin personlige kerne – det hjælper dem, når de skal være ledere, mener rektor Martin Elung.

ståelse, eller skal jeg være en fæstning, hvor ingen andre kommer ind. Mange kunstnere har nemt ved den proces, fordi man i en scenekunstnerisk proces arbejder meget tæt sammen og udvider hinandens selvforståelse. Men i nogle traditioner såsom det mere institutionelle teater værner man mere om sit ego. Det skyldes, at man dybest set både er kollega og konkurrent, og når man er konkurrent, skal man helst ikke vise sine svage sider," siger rektoren og tilføjer:

"Mange kunstnere render desuden rundt med en angst for at blive afsløret i ikke at kunne noget, fordi det kunstneriske håndværk er uhåndgribeligt. Så i forhold til ledelsesuddannelse kan der være en angst for, at man sætter sig ind i et lokale med en masse teori-stærke mennesker – men teorien bliver altid tilpasset de praktiske behov og den enkeltes læringsmål," siger Martin Elung.

VÆKKET AF TORNEROSESØVNE

Elung henviser i den sammenhæng til, at de scenekunstneriske uddannelser hidtil ikke har inddraget nye forskningsbaserede dimensioner, hvilket i sig selv er udfordring for lederevnerne og for selve scenekunsten.

"Man har følt teori som en trussel mod selve kunsten. Det var som om, man kunne huske tilbage til en dansklærer, som krævede, at man skulle lave en rigid analyse af et dansk digt, som endte med at ødelægge ens egen kunstneriske oplevelse."

Men den tilgang bliver nu udfordret af, at det kort før jul 2013 blev politisk besluttet at udvikle de scenekunstneriske uddannelser til bachelor- og kandidatuddannelser. Dermed træder de ind i en forskningsbaseret tradition, og det er nødvendigt, mener Martin Elung, der selv har været en del af den gruppe, der har udarbejdet udredningen vedrørende de scenekunstneriske uddannelser.

"Det scenekunstneriske område er blevet vækket af sin tornerosesøvn. Vi har et stort efterslæb, fordi vi har været beskyttet og ikke har haft et vidensflow med andre vidensområder. Så selv om vi har udviklet uddannelserne inden for kunst, har vi ikke udviklet dem inden for forståelse af globalisering og kompleksitet. Det er det, man skal lære at navigere i som menneske, og det forventes, især af ledere, at man er personligt til stede og ser sammenhænge i det, man engagerer sig i," siger Martin Elung.

Martin Elung vurderer, at fremtiden vil se flere kunstnere, som tager lederuddannelser netop, fordi det scenekunstneriske felt bliver en fast del af det etablerede uddannelsessystem.

I alt 310 studerende har enten gennemført eller er i gang med diplomuddannelsen "Ledelse - Kunst og Kulturleder" på Scenekunstens Udviklingscenter. Uddannelsen er udbudt og udviklet i samarbejde med UCSJ og Ph.d. Søren Friis Møller.

EN **FORCE** AT VÆRE SKUESPILLER

SIDEN SKUESPILLERSKOLEN HAR TEATERDRIFT INTERESSERET STEEN STIG LOMMER, OG I 2003 OVERTOG HAN ROLLEN SOM TEATERCHEF PÅ GRØNNEGÅRDS TEATRET. SIDELØBENDE HAR HAN FORTSAT SIN KARRIERE SOM SKUESPILLER, HVILKET GIVER TEATRET EN FLAD STRUKTUR – OG LIDT UDFORDRINGER MED DET FORMELLE.

Hvad fik dig til at gå fra at være kunstner til at være leder?

Det er en lyst, som har ligget latent i mig. På skuespiller-skolen gjorde de grin med mig og sagde, at jeg var den eneste, som tog både en skuespilleruddannelse og en lederuddannelse. For allerede dengang var jeg meget interesseret i abonnementsordninger, belægningsprocenter og teaterdrift i det hele taget. På den måde er mit sind delt op i at være skuespiller og være cheforienteret. Så da Klaus Bondam annoncerede, at han ville stoppe som chef for Grønnegårds Teatret, opsøgte jeg teatret, og teatret opsøgte faktisk også mig. Vi ramte hinanden på det rigtige tidspunkt.

Hvad var de største udfordringer i det skifte?

I virkeligheden var min grundlæggende bekymring at overtage et veldrevet teater. Videreudvikle, uden at ødelægge noget. Det var ikke sådan, at jeg skulle ind og redde noget rent kunstnerisk, og økonomien var ikke fantastisk, men den var heller ikke dårlig. Rent ledermæssigt har jeg en tendens til at glemme det formelle. Sådan noget som MUS-samtaler var et nyt begreb for mig, og i mange sammenhænge syntes jeg ikke, det var nødvendigt. Men selvfølgelig skal det gøres. Og så var der en del ansøgninger og svarschemaer, jeg skulle tage alvorligt. Ligesom de skulle skrives på en helt bestemt måde, og det skulle jeg lære. Endelig er der en balance i at være både chef og skuespiller, fordi jeg både er leder og en kollega i den kunstneriske proces. Men jeg er tilhænger af den flade struktur, og fordelene opvejer ulemperne, selv om der har været nogle gange, hvor jeg nok skulle have været mere formel.

Hvor er du god?

Lidt det samme som før, for hvis jeg har en force, er det, at jeg er skuespiller. Alt, jeg laver som leder, bunder i, at jeg først og fremmest er skuespiller. Jeg kender den kunstneriske proces. Da jeg begyndte som leder, følte jeg mig ikke færdig som spiller, og det er mit personlige held, at jeg kan få lov til at gøre begge dele. For teatret betyder det en kunstnerisk indfaldsvinkel. For forretningsdelen er interessant, men du får kun en forretning, hvis du laver kunst, som vil et eller andet. Gør du ikke det, har du ingen relevans, og så har du ingen forretning. Og i det daglige gør det, at jeg også er skuespiller, at vi har en flad struktur. Vi har altid været gode til at samarbejde på teatret, vi har en tone og en respekt for hinanden, som vi kærer om. Derfor er vi i høj grad de samme mennesker, som vi var for ti år siden.

Hvad er det vigtigste, du har lært?

I forvejen er jeg et roligt gemyt, men jeg har oplevet fordelene ved at kunne slå koldt vand i blodet og sige: Bare tag det roligt, du kan ikke gøre andet end at sørge for, at grundlaget er i orden. Den første sommer, jeg var chef, var den vådeste sommer i mange år, og jeg tænkte efter den sommer: Hvis dit nervesystem kan holde til det, så går det nok.

Foto: Birger Storm

Steen Stig Lommer

53 år. Skuespiller.

Uddannet på Statens Teaterskole.

Konstitueret leder af Bådteatret i 2001/2002.

Fra 2003 chef for Grønnegårds Teatret.

Fra forestillingen "Fruentimmerskolen" på Grønnegårds Teatret, med bl.a. Johanne Louise Schmidt og Peter Zanderson. Foto: Bjarne Stæhr

Merete Sveistrup i Øresundsoperaens første forestilling, som var uddrag af fem forskellige operaer sunget "on location" på Frederiksberg Slot. Foto: Arvid Berg Ørnbak

HOLD FAST I FARVERIGDOMMEN

I 2008 GRUNDLAGDE OPERASANGEREN MERETE SVEISTRUP ØRESUNDSOPERAEN, SOM HUN SIDEN HAR VÆRET CHEF FOR. DET HAR VÆRET EN REJSE IND I ADMINISTRATIONSVERDENENS KRINKELKROGE, MEN OGSÅ EN BEKRÆFTELSE I, AT MAN KOMMER LANGT VED AT LYTTE TIL PERSONALET OG SPØRGE NETVÆRKET.

Hvad fik dig til at gå fra at være kunstner til at være leder?

Det var ønsket om at skabe egne forestillinger. Især det at skabe forestillinger "on location". Jeg har altid været en, der blev fascineret af steder og tænkte: Her kan vi lave noget. Der lå også et ønske i det om at komme væk fra teater-rammerne og komme helt tæt på publikum, så de blev næsten fysisk berørte af forestillingerne. Du kan tit sidde og ærgre dig over, hvorfor ingen gør sådan og sådan. Og til sidst er du nødt til at gøre det selv..."

Hvad var de største udfordringer?

Det at have så stort ansvar og have alt hvilende på sine skuldre. At skulle sige "go", selv om du ikke har 100 procent finansiering, kræver et stort overblik. Og så har jeg måttet lære meget om budgetter og afrapporteringer, som jeg ikke anede noget om, fordi jeg har brugt mit liv på at stå på scenen og synge. Jeg kan stadig godt tænke mig at blive bedre til nogle af de administrative opgaver og til den politiske del af jobbet. Der er også mange regler, eksempelvis om billetkøbsordninger, og hvordan det hænger sammen, som man skal sætte sig ind i. Der glæder jeg mig til at få mere hårdt på brystet. En anden udfordring har været at vænne mig til at arbejde meget alene. Når produktionen kører, får jeg kollegaer, men ellers arbejder jeg alene, og der har jeg lært, hvor vigtigt det er at have en god bestyrelse, jeg kan spare med. Ellers ville kreativiteten gå i stå.

Hvor er du god?

Selve ledelsen af ansatte er ikke den tunge del. Jeg er god til at lytte. Jeg er ikke typen, som siger: Nu har jeg besluttet sådan, og så skal vi gøre sådan. Hvis jeg kan se en rimelighed i at lave noget om, gør vi det. Min styrke er også, at jeg selv er sanger, så på den måde har jeg en stor forståelse for, hvad behovet er, og hvordan sangerne har

det. Desuden spiller jeg med meget åbne kort og fortæller, hvordan vilkårene er her: Det er ikke Det Kongelige Teater det her. Vi har ikke samme vilkår. Alle må være med. Alle hjælper til lidt før og efter forestillingerne.

Hvad er det vigtigste, du har lært?

Jeg har lært meget. At netværk er altafgørende. Og at det er vigtigt, hvordan du bruger det. Det er også vigtigt at få skabt gode samarbejder med andre ledere og institutioner. Især i disse tider, hvor vi er så mange om at finde fonde. Jeg har lært, at hvis du brænder for noget, kan du let brænde ud, og der er det rigtig vigtigt, at du passer på dig selv. Og så har jeg lært, at man skal holde fast i farverigheden både udadtil og indadtil – det giver plus på kontoen på alle plan. Som kunstner har du arbejdet med dig selv i rigtig mange år, og du er vant til at leve dig ind i andre menneskelige forhold. Der har vi en fordel som leder af personalet.

Merete Sveistrup

56 år. Operasanger.

Uddannet i solosang ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium og operasanger ved Operahögskolan i Stockholm.

Har siden taget en projektleder uddannelse hos Winnovation og kurser i fundraising og marketing hos bl.a. Kultur & Kapital og hos Chr. Have. Grundlagde Øresundsoperaen i 2008 – i løbet af 2014 skifter den navn til Nordic Opera.

Foto: Ulla Voigt

APRIL 9-12 2014

TRUTH & DARE

A SYMPOSIUM ON CONTEMPORARY PERFORMING ARTS PRACTICE

KEYNOTE

Anders Fogh Jensen (DK)

PERFORMANCES

DIRECTORY: EUROPE ENDLESS

by Deufert & Plischke

NO TIME FOR ART

by Laila Soliman

THIS IS NOT MY VOICE SPEAKING

by Ant Hampton and Britt Hatzius

WORKSHOPS

Hit and Run, what's the point?

Laila Soliman & Ruud Gielens (EG/BE)

Raising Voice in Public Space

Edit Kaldor & Ant Hampton (NL/UK)

Intense proximity

Selma Ouissi & Sofiane Ouissi (TN)

Art as Hermaphroditism

Katrin Deufert & Thomas Plischke

The Garden of earthly delights

Dorte Holbæk & Derek Leshar (DK/USA)

MODERATORS

Cecilie Ullerup Schmidt (DK)

& Andreas Liebmann (SH)

MUNGO PARK

www.scenekunstskolen-efteruddannelsen.dk

Teaterøen tilbyder gode faciliteter til produktion, fordybelse og som offentlig scene i fantastiske omgivelser kun 10 minutters cykeltur fra Christianshavns Torv.

Vi udlejer black box teatersal med plads til 150 publikummer, 6 prøvelokaler, kontorpladser i lyst og lækkert kontorfællesskab, vilde udenomsarealer, cafe, bunker, værksted og to skønne, møblerede kunstnerlejligheder. Ring for priser.

Fri parkering for alt fra havkajak til helikopter.

TEATERØEN

William Wains Gade 11, 1432 K - 40490487 - info@teateroen.dk

Musicalsangkursus

Med sanger/sangcoach Bente Zaber

Vil du blive bedre til at synge og få styr på teknikken?

Masterclass på Nordfyns Højskole d. 6/7 - 12/7 2014

Læs mere på www.nordfyns.nu/korte-kurser
Eller ring til os på 64 81 32 80 og hør mere.

TRÆNGER DU TIL AT STRESSE AF?

Fritidshus i første række (20 meter til Sejerø bugten) sælges.

Fred, idyl, hav, fiskeri, kajak, gåtur, smukke solnedgange.

Naturgrund på 3.800 kvm. Hus 80 kvm. 2 værelser, stor stue i forbindelse med køkken, bad med gulvvarme, brændeovn, vaskemaskine, stort udhus, mange terrasser.

Kontakt Jens Brenaa for yderligere oplysninger og pris: 38 11 41 80 eller 59 32 75 09

ORØ – RO, FRED OG LAVE PRISER

Grundet flytning til Jylland sælges 2 sommerhuse på Orø – Isefjorden. **Kalmarhus** 70 m2 + 2 grunde på hver side af huset i alt 3000 m2. **Västskystuga** 70 m2 grund 950 m2. Orø er hygge, afslapning og børnevenlig. Trækfærge fra Hammerbakke og færge fra Holbæk.

Kalmarhuset sælges alene eller med grunde p.t 3 parceller.

Västskystuga Vinkelvej 6 til salg hos Boligone.

Ring for oplysninger – pris – besigtigelse.
Jytte Sunds, tlf.: 28919168, mail: jsunds@godmail.dk

RUNDE FØDSELSDAGE		
SVEN OLE SCHMIDT	60 ÅR	17. MARTS
LOTTE OLSEN	75 ÅR	19. MARTS
BENT VEJLBY	90 ÅR	20. MARTS
KARSTEN JANSFORT	50 ÅR	23. MARTS
JYTTE ABILDSTRØM	80 ÅR	25. MARTS
MARIANNE FLØR	80 ÅR	30. MARTS
PERNILLE SCHRØDER	50 ÅR	3. APRIL
ELISABETH THAULOW	70 ÅR	8. APRIL
JOEN BILLE	70 ÅR	11. APRIL
METTE FRANK	50 ÅR	13. APRIL
BO SKØDEBJERG	50 ÅR	15. APRIL
STEEN SPRINGBORG	60 ÅR	19. APRIL
KURT DREYER	70 ÅR	22. APRIL
LONE HERTZ	75 ÅR	23. APRIL
LISBETH GAJHEDE	60 ÅR	23. APRIL
PIA ROSENBAUM	60 ÅR	24. APRIL
MAX HANSEN	60 ÅR	25. APRIL
RENATE ANGELIKA JÜDES	60 ÅR	26. APRIL
SUSAN ANNABELLA OLSEN	50 ÅR	27. APRIL
SØREN HELLERUP	60 ÅR	28. APRIL
ANNE VOIGT CHRISTIANSEN	50 ÅR	4. MAJ
LARS DITTMANN MIKKELSEN	50 ÅR	6. MAJ

DANMARKS FØRSTE IMPRO-COMEDY FESTIVAL OG WORKSHOP

Charna Halpern, kvinden bag langforms improvisation, der underviste HOLDET BAG KLOVN kommer til Danmark og underviser 5 dages workshop

- Se mere og tilmed dig på denne side.

www.IMPROFESTIVAL.dk
5 dages workshop kr. 2500

DSF STUDIO FORÅR 2014

MORGENTRÆNING KØBENHAVN - forsætter frem til 15. maj.

Mandag: Action skuespil med Klaus Messerschmidt Hjuler

Tirsdag: Improvisation med Kasper D. Gattrup (til uge 12)

Tirsdag: IRL-Metoden med Troels Chr. Jakobsen (nyt i uge 13-20)

Onsdag: Sang- og stemmetræning med Peter Bom

Torsdag: Filmskuespil med Hella Joof

Gratis prøvetime mandag til onsdag ved henvendelse i receptionen.

AARHUS:

Tirsdagskor med Andreas Bech til 27. maj

AALBORG:

Dans med Katrine Engberg til 9. april

Kom og træn i København, Aarhus og Aalborg, når du har tid og lyst. Det koster kun 200 kr. frem til sommerferien.

KURSER

KØBENHAVN

Musical-workshop med Ola Hörling, 7.-11. april 2014

Danseren og kroppen – fokus på forebyggelse af skader i hofte og bækken med fysioterapeut John Verner, 13. april

Step-workshops med Liv Stevns Petersen for begyndere og øvede, 5.-26. maj

ODENSE

Filmkursus med Kenneth Carmohn, 25.-28. maj

ARRANGEMENTER I KØBENHAVN

Selvangivelse for scenekunstnere med Bent Malinovsky, 28. marts

Egne projekter og fundraising med Jens Christian Jensen, 25. april

Undervisningssamarbejde med Filmskolen

DSF Studio har fået mulighed for at deltage i Filmskolens mandagsundervisning "Det Fælles Filmsprog", hvor anerkendte branchefolk deler ud af deres erfaringer. Tilbuddet er samtidig en mulighed for at møde fremtidens filmskabere. Undervisningen indeholder bl.a. dramaturgi, filmhistorie, musik, kunsthistorie og oplæg fra branchefolk om specifikke emner, der er relevante på tværs af skolens faggrupper.

Mandag frem til 2. juni. Gratis deltagelse ved tilmelding.

LÆS MERE OM DET HELE PÅ SKUESPILLERFORBUNDET.DK/DSF-STUDIO

HAMLETSCENEN SHAKESPEARE FESTIVAL at HAMLETS CASTLE

since 1816

MUCH ADO ABOUT NOTHING
SHAKESPEARES GLOBE (UK)

WILLIAM
STOCKHOLMS MUSIKTEATER (SE)

KING LEAR • OPEN AIR CINEMA
PETER BROOKE (DK/UK)

SHAKESPEARE IN CONCERT
SIGNE SCHREIBER
SØREN LAUNBJERG (DK)

1.-10. AUG. 2014

HAMLETSCENEN.DK

DEADLINE TIL NÆSTE NUMMER: 7. APRIL

Foto: Gudmund Thai

TEATER PÅ TV – OG PÅ GADEN

EFTER EN ÅRRÆKKE, HVOR DET HAR VÆRET TYNDT MED TRANSMISSIONER AF TEATER I TV, ER DANMARKS RADIO IGEN BEGYNDT AT VISE OPERA, TEATER OG BALLET – BL.A. PÅ GRUND AF DET SENESTE MEDIEFORLIG.

I NÆSTE NUMMER SÆTTER VI OGSÅ FOKUS PÅ DET TEATER, SOM FOREGÅR UDEN FOR DE NORMALE FYSISKE RAMMER, FX PÅ GADER OG STRÆDER.

Folketeatrets udgave af "Mens vi venter på Godot" med bl.a. Jesper Asholt, Jesper Lohmann, Stig Rossen og Søren Bang Jensen er med i striben af forestillinger, der sendes på Danmarks Radio.

SOM EN FIRKANT I ET RUNDT HUL

Foto: Karoline Løberkind

Nu kom den så endelig officielt frem. Rapporten fra det såkaldte Carsten Koch-udvalg, der har haft til opdrag at se på beskæftigelsesindsatsen over for de ledige.

I tiden, mens rapporten blev skrevet, gjorde DSF i samarbejde med andre kunstneriske forbund opmærksom på, hvor vigtigt det var, at også det atypiske arbejdsmarked blev forstået og favnet i en beskæftigelsesindsats. Arbejdsmarkedet ændrer sig og for os, der arbejder på det atypiske arbejdsmarked, skal der være muligheder. Muligheder for uddannelse, dagpenge osv.

Er det så lykkedes at komme med et bud på et beskæftigelsessystem, der er tidssvarende og passer til den måde, som mange mennesker arbejder på i dag? Det mener jeg ikke.

Udvalget lægger i deres formuleringer stor vægt på en individuel tilgang i forhold til den enkelte ledige, som skal have større indflydelse på sit eget forløb. Og det er jo gode takter på et arbejdsmarked, hvor stadig flere arbejder på andre måder og tidspunkter end det traditionelle 9-17-job. Men det bliver bare ord. I virkeligheden blot en efteraben af et moderne buzz-ord som: større individualitet, mere fleksibilitet osv.

For faktum er, at kunstnerne ikke kun har et atypisk arbejdsmarked, vi har tydeligvis også et arbejdsmarked, hvor rapporten vurderer, at vi vil passe bedst hos jobcentrene.

I en del år, har DSF og FTF-A forbedret samarbejdet. FTF-A har arbejdet på at opgradere deres kunstnerteam, så de ved noget om vores arbejdsmarked. Og behandler os på en ordentlig måde. Nu skal vi åbenbart flyttes hen et sted, hvor vi ved, at der stort set ingen viden er om vores område. Det er ganske enkelt urimeligt.

Når man læser rækken af forslag, så er det svært at se meget andet end det traditionelle arbejdsmarked for sig.

Et eksempel: Statistisk materiale vedr. forskellige brancher skal bruges til at vurdere den lediges chancer for at komme i job igen. Hvordan vil det fungere på fx skuespilleres jobmarked, som for udenforstående kan fremstå usikkert – og måske næsten udsigtsløst – fordi fast arbejde her er undtagelsen og de fleste ansættelser er tidsbegrænset til få måneder og nogle gange enkelte dage?

De atypiske arbejdsmarkeder, som fx skuespillere, dansere og sangere arbejder på, passer ind i det nuværende dagpengesystem, som en firkant passer ind i et rundt hul – hvis vi virkelig bliver mast og skubbet ud af facon, så kan vi presses ind. Måske. Men det er ikke en god løsning for nogen. Desværre kan jeg frygte, at det ikke bliver meget anderledes, hvis Carsten Koch-udvalgets anbefalinger bliver en realitet.

Lad det være sagt klart: Beskæftigelsessystemet skal også kunne rumme os.

Det er ikke hver dag, vi får muligheden for at tænke centrale systemer forfra – så lad os gøre det ordentligt og tidsvarende, når vi gør det. I mange år har udøvende kunstnere følt sig lidt alene med deres særlige arbejdsmarked med korte ansættelser og mærkelige arbejdstider. I de senere år er mængden af personer, der arbejder anderledes end 9-17 vokset – og det tror jeg vil fortsætte.

Så min opfordring til politikerne er: Husk, at fremtidens system skal kunne rumme fremtidens arbejdsmarkeder – og alle os der arbejder på dem.

Katja Holm,
formand for Dansk Skuespillerforbund

VINDEREN AF DRAMATISK DEBUT 2014

CARSTEN BJØRNLUND DITTE GRÅBØL KRISTIAN HALKEN BRIAN HJULMANN

SPARTA!

MANUSKRIFT BENJAMIN KITTER INSTRUKTION FREDERIK ARNTZEN NEERGAARD SCENOGRAFI LOUISE BECK

23. FEB - 23. MAR

DEN SOM BLINKER ER BANGE FOR DØDEN

AF KNUD ROMER

★★★★★

ÅRHUS STIFTSTIDENDE

★★★★★

FYNS STIFTSTIDENDE

★★★★★

ARBEJDEREN

★★★★★

FOLKETIDENDE LOLLAND FALSTER

★★★★★

MORTENHEDE.DK

26. - 30.
MARTS

"HELT OG ALDELES
UIMODSTÅELIG"
INFORMATION

★★★★★

BERLINGSKE

★★★★★

KR. DAGBLAD

★★★★★

METRO XPRESS

DETTE
BURDE
SKRIVES
I NUTID

MUNGO PARK 3. - 5. APRIL